

יומא עו

תהלים פרק עח

(א) מִשְׁכִּיל לֵאמֹר הֲאִיזְנָה עַמִּי תוֹרָתִי הִטּוּ אֲזֻנֶכֶם לְאֹמְרֵי פִי: (ב) אֶפְתָּחָה בְּמִשָּׁל פִּי אֲבִיעָה חִידוֹת מִנִּי קֹדֶם: (ג) אֲשֶׁר שָׁמְעֻנוּ וְנִדְעָם וְאֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ: (ד) לֹא נִכְחַד מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מִסִּפְרֵים תִּהְיוּתָם ה' וְנִזְוֹנוּ וְנִפְלְאוּתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: (ה) וַיָּקָם עַדוֹת בִּיעָקֹב וְתוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צָנָה אֶת אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעַם לְבְנֵיהֶם: (ו) לְמַעַן יֵדְעוּ דוֹר אַחֲרוֹן בְּנִים וְיִלְדוּ יִקְמוּ וַיִּסְפְּרוּ לְבְנֵיהֶם (יח) וַיִּנְסּוּ אֶל בְּלִבָּם לִשְׁאֹל אֶכֶל לִנְפֶשָׁם: (יט) וַיִּדְבְּרוּ בִּאלֹהִים אֲמָרוּ הֵיכַל אֵל לַעֲרֹף שְׁלַחַן בַּמִּדְבָּר: (כ) הֵן הִכָּה צוּר וַיִּזְוֹבוּ מִים וַיִּחַלְּסוּ יִשְׁטֹפִי הַגֶּם לָחֶם יוּכַל תֵּת אִם יָכִין שְׂאֵר לְעָמוֹ: (כא) לָכֵן שָׁמַע ה' וַיִּתְעַבֵּר וְאִשׁ נִשְׁקָה בִיעָקֹב וּגַם אָף עָלָה בְּיִשְׂרָאֵל: (כב) כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בִּאלֹהִים וְלֹא בִטְחוּ בִישׁוּעָתוֹ: (כג) וַיִּצּוּ שְׁחָקִים מִמּוֹעֵל וְדִלְתֵי שְׁמִים פָּתַח: (כד) וַיִּמְטֹר עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיִּתֵּן לָמוֹ: (כה) לָחֶם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ צִידָה שָׁלַח לָהֶם לִשְׁבַע: (כו) יִשַׁע קָדִים בְּשָׁמִים וַיִּבְנֶה בַּעֲזָה תִימָן: (כז) וַיִּמְטֹר עֲלֵיהֶם עֶפֶר שָׂאֵר וַיַּחֲוֹל בְּמִים עוֹף כָּנָף: (כח) וַיַּפֵּל בַּקָּרֶב מִחֲיָיו סָבִיב לְמִשְׁכַּנְתּוֹ: (כט) וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מֵאֵד וְתִאֲוָתָם נָבֵא לָהֶם: (ל) לֹא זָרוּ מִתְּאֲוָתָם עוֹד אֲכָלְם בְּפִיהֶם: (לא) וְאָף אֵלֹהִים עָלָה בָּהֶם וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם וַיַּחֲוִירֵי יִשְׂרָאֵל הַכְרִיעַ: (לב) בָּכָל זֹאת חֲטָאוּ עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ בִּנְפִלְאוֹתָיו:

בראשית פרק ז

(יא) בְּשֵׁנֶת שָׁשׁ מֵאוֹת לְחַיֵּי נח בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיִנֹת תְּהוֹם רַבָּה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ :

(כ) חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכסו ההרים :

שאלה: שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי: מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? **3 תשובות:**

אמשול לכם משל: למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שיש לו בן אחד. פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר: שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

עוד בעניין המון: נענה רבי אלעזר המודעי ואמר: מן שירד להן לישראל היה גבוה ששים אמה

קושי: אמר לו רבי טרפון: מודעי! עד מתי אתה מגבב דברים ומביא עלינו?

תִּירוּץ: אָמַר לוֹ: רַבִּי, מִקְרָא אֲנִי דּוֹרֵשׁ (בְּרֵאשִׁית ז') חַם עֲשֶׂה אִמָּה מִלְּמַעַלָּה לְאָבִיו

המ'ס ו'כסו הקר'ס

קושי 1: וכי חמש עשרה אמה בעמק חמש עשרה בהרים? וכי מיא שורי שורי קיימי?
קושי 2: ועוד: תיבה היכי סגיא?

תירוץ: אלא נבקעו כל מעינות תהום רבה עד דאשוו מיא בהדי טורי, והדר חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים.

המשך דברי ר' אלעזר המודעי: וכי אי זה מדה מרובה, מדה טובה או מדת פורענות? הוי אומר: מדה

טובה ממדת פורענות. במדת פורענות הוא אומר (בראשית ז') **וארבת השמים נפתחו**, במדה טובה

הוא אומר (תהלים עח) וִיִּצוּ שְׁחָקִים מֵאַחַד וּדְלָתִי שֵׁמִי כְתוּחַ וַיִּמָּטֵר עֲלֵיהֶם מִן הָאֲכָל

וְכַתְּבָהּ בְּיָמֶיךָ. וְתִנָּחַם (לפי רש"י והגהות הב"ח): כמה ארוכות יש בדלת - ארבע, ארבע, הרי כאן שמונה, ונמצא מן שירד להם לישראל גבוה ששים אמה.

עוד בעניין המן: תניא, איסי בן יהודה אומר: מן שירד להם לישראל היה מתגבר ועולה, עד שרואין

אותו כל מלכי מזרח ומערב, שנאמר (תהלים כג) תַּעֲרַב לִפְנֵי נִדָּד צָרִי וְאִי כּוֹסֵי רוּחַ

עוד דרשה מהפסוק שצוטט: אמר אביי: שמע מינה - כסא דדוד לעלמא דאתי מאתן ועשרין

וחד לוגא מחזיק, שנאמר **כאס' לו'ה - לו'ה** בגימטריא הכי הוי.

קושי על דברי ר' אלעזר המודעי: הא לא דמיא, התם - בארבעין יומין, הכא - חדא שעתא, התם

לכולי עלמא, הכא - לישראל לחודיה, ונפיש להו טפי.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

אסור באכילה.

שאלה: הני חמשה ענויין כנגד מי?

תשובה: אמר רב חסדא: כנגד חמשה ענויין שבתורה (במדבר כט) **ואצלור** (ויקרא כג) **ואק בצלור** (ויקרא כג) **שבת שבתון** (ויקרא טז) **ושבת שבתון** (ויקרא טז) **והיתה לכם**.

במדבר פרק כט פסוק ז

ובעשור לחדש השביעי הזה מקרא קדש יהיה לכם וענייתם את נפשותיכם כל מלאכה לא תעשו:

ויקרא פרק כג פסוק כז

אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא מקרא קדש יהיה לכם וענייתם את נפשותיכם והקרבנות אשר לה:

ויקרא פרק כג פסוק לב

שבת שבתון הוא לכם וענייתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם:

ויקרא פרק טז פסוק לא

שבת שבתון היא לכם וענייתם את נפשותיכם חקת עולם:

ויקרא פרק טז פסוק כט

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוכם:

קושי מהמשנה: הני חמשה הוו? ואנן שיתא תנן!

תירוצ: שתיה בכלל אכילה היא.

חיזוק 1: דאמר ריש לקיש: מנין לשתיה שהיא בכלל אכילה - שנאמר (דברים יד) **ואכלת**

לפני ה' אלהיך מצור דאנך תירשק וציהרק, תירוש חמרא הוא וקרי ליה **ואכלת**.

קוש: ממאי? ודילמא דאכליה על ידי אניגרון? דאמר רבה בר שמואל: אניגרון - מיא

דסילקא, אכסיגרון - מיא דכולהו שלקי!

חיזוק 2: אלא אמר רב אחא בר יעקב: מהכא (דברים יד) **ונתתה הכסף כסף אר תאזה**

נפיק בבקר ואזאן ביין ואסכר, שכר שתיה הוא, וקרייה רחמנא ואכלת.

דברים פרק יד פסוק כו

ונתתה חסדך בכל אשר תאזה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני ה' אלקיך ושמחת אתה ובינתך:

קושי 1 על חיזוק 2: ממאי? ודילמא הכא נמי דאכליה על ידי אניגרון?

תירוצ 1: **שכר** כתב, מידי דמשכר.

קושי: ודילמא דבילה קעילית? דתניא: **אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס**

למקדש לוקה

תירוצ 2: אלא יליף **שכר שכר** מנזיר, מה להלן יין - אף כאן יין.

קושי 2 על חיזוק 1: ותירוש חמרא הוא? והתניא: **הנודר מן התירוש - אסור בכל**

מיני מתיקה, ומותר ביין!

תירוצ: ולאו חמרא הוא? והכתיב (זכריה ט) **ותירוש ינואם בתלותו**

דחיית התירוצ: דבר הבא מן התירוש ינובב בתולות.

עוד תירוצ: והכתיב (משלי ג) **ותירוש יקביק יצר** - דבר הבא מן התירוש יקביד

יפרוצו. והא כתיב (הושע ד) **ננות ויין ותירוש יקח לבו**

מסקנה: אלא, דכולי עלמא תירוש חמרא הוא, ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם.

לפי המסקנה עולה שאלה: ואמאי קרי ליה **יין** ואמאי קרי ליה **תירוש**?

יין - שמביא יללה לעולם,

תירוש - שכל המתגרה בו נעשה רש.

סתירות בפסוקים ופשרם: רב כהנא רמי: כתיב **תירש** וקרינן **תירוש**, זכה - נעשה ראש, לא זכה - נעשה רש.

רבא רמי: כתיב **ינה** (שינויי נוסחאות: ישמה) וקרינן **ינה**, זכה - משמחו, לא זכה - משממו. והיינו דאמר רבא: חמרא וריחני פקחין.

שאלה: רחיצה וסיכה מנא לן דאיכרי עינוי?

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

תשובה: דכתיב (דניאל י) **לחם חמדות לא אכלתי ופטר ויין לא בא אלי פי וסוק לא סכתי**. מאי **לחם חמדות לא אכלתי**? אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת: אפילו נהמא דחיטי דכיתא לא אכל. ומנא לן דחשיב כעינוי - דכתיב (דניאל י) **ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת את לבק להבין ולהתענות לפני אלהיך נשמעו דבריך ואני באתי בדבריך**

המשך השאלה: אשכחן סיכה, רחיצה מנא לן?

תשובה 1: אמר רב זוטרא ברבי טוביה: אמר קרא (תהלים קט) **ותבא כמיט בקרב ונשמן בצמחיו**.

קושי: ואימא כשתיה?

תירוץ: דומיא דשמן, מה שמן מאבראי - אף מים מאבראי.

קושי: והא תנא איפכא קא נסיב לה, דתנן: **מנין לסיכה שהיא כשתיה ביום**

הכפורים? אף על פי שאין ראה לדבר - זכר לדבר, שנאמר ותבא כמיט בקרב ונשמן בצמחיו

וכשמן בצמחיו

תשובה 2: אלא אמר רב אשי: רחיצה מגופיה דקרא שמיע ליה, דכתיב **וסוק לא סכתי**.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •